

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 118

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"שׁוֹם תְּשִׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ"

התורה מזהירה את המלך שאפילו אם זכה למלכות בגין הענוה ושאר מידותיו הטובות עליו להתחיל מחדש ללמוד תורה. מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

התהלה ובו יתהלל האדם כענין המבואר על יד המלך שלמה: "תועבת ה' כל גְבַה לֵב" (משלי טז ה) וכתוב (ירמיה ט כג): "כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשִּׁפְלִי וְיִדַע אוֹתִי" (רמב"ן דברים יז כ). הרי רואים לדברי הרמב"ן שלא מצאה התורה מקום אחר לרמוז ענין הגאווה אלא כאן.

גדולי המוסר אומרים שמה שצריך כל אדם לבטל את השאיפה לכבוד, לאו דוקא כדי שיוכל לעמוד בנסיון כשהינו "פחות מחברו" שיקל לו בשעת הנסיון שחברו מתרומם ועולה עליו וזוכה להיות יותר נכבד ממנו. אלא דוקא הסכנה גדולה יותר כשהוא עצמו יהיה "בראש" שצריך להכין בית קבול לכבוד מבלי שיזיקו ויסמא את עיניו ולא יגיע למצב של; **"וְהֵייתָ מְשַׁעַר מִמְרָאָה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה"** (דברים כח) וזה מחמת שהוא מכובד מחביריו, משתגע "ממעלותיו".

לדוגמא: תלמיד המצליח לתרץ קושיא גדולה וכל שכן שכוון לדעתו של רבי עקיבא איגר מתחיל כח הדמיון שלו לפרוח, מי ישווה לו בתלמידים ומי ידמה לו במלמדים ומגיע פעמים למצב של; **"וְהֵייתָ מְשַׁעַר.."** ונקלע למצב מסוכן וקשה, כאשר חביריו אינם מסתכלים עליו עין בעין, כפי שדמיונו אומר לו ואינם נזהרים בכבודו כפי "רום ערכו" ועל זה ידו כל הדרוים לסיבת המריבות והסכסוכים הנגרמים מדמיון זה ורק למוד המוסר יציל את המדומין משגיגותיו. לכן מוכנת תביעת התורה הקדושה מן המלך

בלתי לה' לבדו, כך היו דוד המלך ושלמה בנו. ועל כלם בלי יוצא מן הכלל אמרה התורה, הזהירה וזרזה: **"לִמְעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהָיו"** ורק אחרי **"שִׁבְתוּ עַל פֶּסֶא מִמְלַכְתּוֹ"** יתחיל מחדש ללמוד את התורה מבלי קשר לעברו הרוחני שוראי היה כולו לה'. וכ"כ למה? **"לְבַלְתִּי רוּם לִבְבוֹ מֵאֲחִירוֹ"** והרי ידוע כי: **"תועבת ה' כל גְבַה לֵב"** (משלי טז) והלא



המלכים אמורים לחנך את כל ישראל ולקרנם לעבודתו יתברך וכי יעלה על הדעת חשש כזה שיסכימו ח"ו להיות תועבת ה'?

האזהרה מגאווה

והרמב"ן מבאר בדבריו: **"לְבַלְתִּי רוּם לִבְבוֹ מֵאֲחִירוֹ"** - נרמז בכאן בתורה איסור הגאות, כי הכתוב ימנע את המלך מגאות ורוממות הלב וכל שכן האחרים שאינם ראויים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל, יזהירו להיות לבנו שפל ככל אחיו הקטנים ממנו, כי הגאווה מדה מגונה ונמאסת אצל האלקים, אפילו במלך! כי לה' לבדו הגדולה והרוממות ולו לבדו

התורה הקדושה הגבילה את המלך מישראל בכל מיני הגבלות המאפיינות דוקא את המלכים: **"לֹא יִרְבֶּה לוֹ סוּסִים"** ו**"לֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים"** ו**"וּכְסָף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לוֹ מְאֹד"** וכל זה משני טעמים: א) **"לְבַלְתִּי רוּם לִבְבוֹ מֵאֲחִירוֹ"** ב) **"וּלְבַלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמֹאל"**. הטעם השני ברור והגיוני, כיון שאם המלך יהיה להוט אחר כסף זהב סוסים וכו' מצב זה יכול להביאו לסור מן המצוות כטבע העולם **"פֶּן אֲשַׁבַע וְכַחֲשֵׁי וְאִמְרֵתִי מִי ה'"** (משלי פרק ל) וידוע שנסיון העושר מביא את האדם לשכוח את המצוות ועבודת ה'.

אך הטעם הראשון אינו נהיר דיו; **"לְבַלְתִּי רוּם לִבְבוֹ מֵאֲחִירוֹ"** הרי מדובר בכל מלכי ישראל ללא הבחנה והדבר אמור גם לגבי מלך כשאול שהיה עניו ונחבא אל הכלים שלא גילה לדודו את דבר משיחתו למלך וגם על המלכים האחרים הפסוק מעיד שנבחרו ע"י ה' והסכים עליהם ולא שהם רצו למלוך מעצמם ככתוב: **"שׁוֹם תְּשִׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבֵּי אֲחִיךָ"**.

ההשתוקקות למלכות

הרב שמחה זיסל זצ"ל מסביר מדוע גדולי ישראל כדורות ההם כ"כ השתוקקו למלכות, לא בגלל רצון להתגאות חלילה ולנהוג שררה, כי אם בגלל שראו בתפקיד אפשרות של זכויהם לטובת כלל ישראל וללא נגיעות אישיות וכל זמנם היה מסור לעבודת ה' וכל השתוקקותם

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

שינה עם נעלים

ימות באהל / שמתוך העמלות הגדולה שעמל בדברי תורה, פעמים שאין לו פנאי לחלוץ מנעליו, בטרם תפול עליו התרדמה ונמצא שטועם טעם מיתה. עוד תירץ ב'פאת שדך' (שם) שלא נאסרה אלא שינת קבע, אבל שינת עראי אין לחוש לישון עם נעלים והתלמידי חכמים לא היו יושנים משבת לשבת, כי אם שינת עראי בלבד. וכדרך שאמרו על הגר"א שלא היה ישן, כי אם שינת עראי מעת לעת.

מסקנת הגמרא

למסקנת הגמרא מותר הגדול בעצמו לרחוץ ולסוך ולנעול הקטן, אבל לא לנעול לו מנעלים. והחילוק בין נעילת הסנדל לשאר עינויים לענין קטן, דרחיצה וסיכה ואכילה צורך הקטן הוא עבור גדולו ומה שאין כן, נעלים, אינם הכרחיים לגדולו של קטן ולכך גזרו בהם רבנן. ולא נתבאר אם גזירת חכמים היתה רק שלא לנעול לקטן, אבל אין למחות בקטן שנועל מנעלים, או שהגזירה היא גם על הקטן, שיש למחות בו, שלא ינעול מנעלים.

בתוספתא (פ"ד ה"א) נאמר: **קטנים מותרין בכלן ואסורין בנעילת הסנדל מפני מראית העין**. והקשה ב'חשק שלמה' שהרי טעם של מראית העין, אינו אלא להוה אמינא שבגמרא שבנעלים לא יאמרו מאתמול הלבישם ומה שאין כן ברחיצה וסיכה שיאמרו מאתמול סכו ורחצו, אבל למסקנת הגמרא, הטעם הוא משום שדבר שאינו צורך גדול, גזרו רבנן.

מדברי 'חשק שלמה' מתבאר שפירש מסקנת הגמרא שהגזירה רק על הגדול שלא ינעול מנעלים לקטן, אבל הקטן בעצמו מותר לנעול לו מנעלים. אמנם באמת יתכן לומר, שלמסקנת הגמרא לא חזרו מעיקר סברת ההוה אמינא שעיקר הטעם משום מראית העין, שמא יאמרו שגדולים נעלו לו מנעליו ואין המסקנא אלא בדין רחיצה וסיכה שהגדולים מותרים אף לכתחלה לרחוץ ולסוך הקטן, משום שהוא צורך גדול. ■

הוא שרבו התרומת הדשן היה ישן ביום עם פוזמקאות לרגליו, אבל לא מנעלים וציין סמך למנהגו זו מהגמרא הנ"ל. בשו"ת שלמת חיים (ח"ב סימן קכ"ב) כתב: שמי שחלה עליו איזו קללה של מיתה, יעשה כן שישן עם נעלים לרגליו, כדי לטעום טעם מיתה ויתקיים בו הקללה.



הבית יוסף (או"ח סימן שי"ז) והגר"א (שם ס"א) הביאו דברי ספר התרומה שכתב: ומורי מפרש מנעל של תלמידי חכמים שקושרים בחוץ רצועות מנעליהם ולומדים בלילות ואינם חולצים מנעליהם ולא פושטין לבושיהם כי אם משבת לשבת.

הרש"ש (בסוגיין) תמה על דברי בעל התרומה שתלמידי חכמים היו יושנים במנעליהם ממה שנתבאר מדברי שמואל הנ"ל שאסור לישון בנעלים כדי שלא יטעום טעם מיתה.

בספר 'דברי שלום' (להגרש"ד יודייקין שליט"א) דייק מלשון רש"י (ד"ה לא אפשר מאתמול) שכתב: **זיהא ישן כל הלילה והם ברגליו**, שרק הישן כל הלילה עם נעלים טועם טעם מיתה ומה שאין כן התלמידי חכמים לא היו יושנים כל הלילה אלא מקצת מהלילה ואינו מובן שאם כן, גם בתינוק למה לנו לומר שישן כל הלילה מתחילתו ועד סופו, שהרי אם לא יניחוהו לישן עד אחר שיחשיך הלילה מעט, כבר אינו טועם טעם מיתה לפי ה'דברי שלום' הנ"ל.

באוצר 'יד החיים' (אות צ"ז) ובשו"ת 'פאת שדך' (סימן ל"ז) תירצו שעל כגון זה אמר ריש לקיש (שבת פ"ג): **'אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר: "זאת התורה אֲנֹכִי פִי**

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

מסכת יומא דף ע"ח ע"ב

שאלה: שמעתי שיש קפידא לא לישון עם נעלים, רצוני לברר: אם גם בתינוקות וילדים קטנים יש להקפיד שלא ירדמו עם נעלים?

תשובה: בדף ע"ח ע"ב תנו רבנן: **'תינוקות מותרין בכלן, חוץ מנעילת הסנדל'**. ומבואר בדברי רש"י (ד"ה אינשי עבדו ליה) שבהוה אמינא סברו שהגדולים אסור להם לנעול ולרחוץ הקטן (מדין 'לא תאכילום') ואפילו הקטן בעצמו אסור לו לנעול, שמא יאמרו הרואים שהגדולים נעלוהו, או רחצוהו וסכוהו.

ושאלו בגמ': מה החלוק בין נעילת הסנדל שאסורים בהם התינוקות ביום הכפורים, לבין רחיצה וסיכה ואכילה שמתירים התינוקות ביום הכפורים? ופירשו (לפי ההוה אמינא); שלענין רחיצה וסיכה יאמרו הרואים שמאתמול רחצוהו וסכוהו, אבל נעילת הסנדל אי אפשר לומר שנעלוהו מאתמול, **'דאמר שמואל האי מאן דבעי ליטעום טעמא דמיתותא, ליסיים מסאני וליגנני'** (פירוש: הרוצה לטעום טעם מיתה ינעל מנעליו וישן בהם) ולכך בהכרח שחלצו לו מנעליו בלילה ונעלו לו היום.

המתבאר מדברי הגמרא שאסור לישון עם נעלים כדי שלא לטעום טעם מיתה. ואף לתינוק אסור ליתן לישון בנעלים, כדי שלא יטעום טעם מיתה.

אמנם יתכן שבאמת אין כונת הגמרא שהביאה לדברי שמואל, לומר שיש איסור בנעילת מנעלים בעת השינה, אלא שמכיון שטועמים טעם מיתה, אין דרך בני האדם ללבוש מנעלים בעת השינה ולכך יש בזה חשש מראית העין שלא יאמרו מאתמול הלבישו. **ב'בן איש חי'** (שנה ב' פנחס אות ט"ז) ו**'ב'כף החיים'** (יורה דעה אות רי"א) כתבו להלכה שאין לישון עם נעלים לרגלים.

ובספר 'לקט יושר' לתלמיד התרומת הדשן (ח"א עמ' מ"ג ענין ג') כתב שזכור

עלי הגיון

איסור נטילת שוחד

השופט יכול לשפוט את אהובו ואת שונאו. מתוך ה'חזון איש' באמונה ובטחון

לטמטום הלב ולהרדים הבינה, עד כדי זכוי המשחד בדין. ואם יעבור על מצוות התורה וישב בדין זה על כס המשפט, יוסר ממנו מחסה החכמה, המבטיחו תמיד מן הכשלון. אמנם כח טומאה זה ניתן רק במסגרת האיסור שקבעה התורה, מעבר לכך האמינה התורה בבטחה שהדיין לא יטה לבו לנטיה טבעית וכי מורם הוא מפחיתויות אלה והאמת תמיד נר לרגלו ואור לנתיבתו. ■

שונאו, הגם שקיימת באדם נטיה טבעית להטבת אהובו ולרעת שונאו. אלא מאחר שהסתכל הקב"ה בתורה וברא עולמו, הרי שבנוסף לכח הנגיעה הטבעי, ניתן כח טומאה בשוחד,



אזהרת התורה על השוחד אינה בגדר משפט, אלא חוק. הא ראייה שלא נאסרה הוראת דין לעצמו, גם כשפרנסתו וחיייו תלויים בה. גם במשפט שבין איש לרעהו לא פסלה תורה אלא קבלת שוחד בזמן המשפט. אבל יכול הוא לשפוט את אהובו ואת

אלול

"תורת חיים" ו"אלקים חיים"

עיקר ענינו של בן התורה בחדש אלול היא השייכות ל"תורת חיים" והקשר עם רבש"ע. על פי שיחותיו של הגרש"ד פינקוס זצ"ל

על אותה שייכות שישנה בימים אלו וכשארדם נמצא בתוך החביקה של הקב"ה אין לו מה לפחד: **"יפל מצדך אלה וירכבה מימנך אליה לא יגש"** (תהילים צא ז). זהו עיקר ענינו של בן התורה בחדש אלול. השייכות ל"תורת חיים" והקשר עם רבש"ע.

היום כבר לא מרבים לדבר על בטול תורה. עלינו לדעת שישנם שני סוגים של בטול תורה:

סוג אחד הוא - ההקפדה הנוראה על כך שכל רגע מהחיים יהיה מנוצל ללמוד. לפי זה בחור שרק אוכל פרוסת לחם אחת מעבר לנצרך לו, במעשהו מונח גם עון בטול תורה, על אותן שתי דקות שביזבו על כך. וידוע המקרה עם הגר"א זצ"ל שכשהגיעה אחותו לבקרו, לאחר שלא ראה אותה למעלה מעשרים שנה, הוא דבר עמה מספר מלים כדי לקיים את החיוב ומיד חזר ללמודו.

אולם ישנו סוג נוסף של בטול תורה - חוסר למוד הנובע מאי איכפתיות. זהו עלבון כלפי התורה הקדושה! נתאר לעצמנו בחור שבימי אלול נכנס לחדרו בישיבה, סוגר את הדלת, נשכב על המטה ומתנהג כאילו התורה פשוט אינה קיימת. התנהגות כזאת מהווה פגיעה ב"תורת חיים" וממילא גם ב"אלקים חיים". ■

יום! הלא מחתרת חתורה לפניך ואיך לא מהרת להמלט על נפשך? והנה כשקוראים את הדברים מיד



כולם מקשים: והרי אותו אסיר עשה מעשה טוב, שלא ברח? אבל התידוין הוא פשוט: אין הכוונה שהוא לא רצה לברוח, אלא שתחושתו היתה שלא נורא כל כך להמצא בבית הסוהר. בתחושה זאת מונח זלזול בעונשו של המלך. בעיני אותו אסיר אין הבדל בין אסיר, לבן חורין. אדם שאכפת לו והוא מפקד, נשען

הסוגיא של חדש אלול - **"אני לדודי ודודי לי"** (שיר השירים פרק ו), היא לקנות את השייכות ל"אלקים חיים" ואת השייכות ל"תורת חיים" וכלשון הזהב של מרן החזו"א זצ"ל במכתבו ללומדי תורה: **"העיקר לדעת לפני מי אתה עמל"** כי לא מדובר על 'מכונה' אלא על **"תורת חיים"**.

ענינה של עבודת אלול, הנקראת **"יראת שמים"**, היא להכיר שאין כאן איזו מכונה שפועלת נגדך. מדובר בקב"ה שישנה אפשרות, כביכול, להתפייס עמו. אם אדם מראה לבוראו שאיכפת לו ממנו כאן טמונה הצלתו.

ידועים דברי רבנו יונה בריש ספרו שע"ת: **"ודע כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאד עונשו בכל יום, כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנוס לנוס שמה והמנוס הוא התשובה והוא עומד במרדו והנו ברעתו ובידו לצאת מתוך ההפכה ולא יגור מפני האף והחמה, על כן רעתו רבה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה על הענין הזה (קהלת רבה פ"ז לב): משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים וחתרו מחתרת, פרצו ויעברו ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה והאישי הוא עודנו עצור ויך אותו במטהו. אמר לו: קשה**



פרשת 'שופטים'

"לא תטה משפט.. ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים"

הפסוק פונה בלשון יחיד - "לא תטה משפט.. ולא תקח שחד" ולמה אפוא מסיים ש"השחד יעור" את "עיני חכמים" בלשון רבים?

ואת זה הם "לא ידעו ולא יבינו", כי כאן בעולם הזה הם רואים לנגד עיניהם שאף מי שנוטל שוחד אין עיניו לוקות.



"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ..." (דברים ט"ז, כ')

אומר רש"י: "צדק צדק תרדף" - הלך אחר ב"ד יפה "למען תחיה וירשת את הארץ" - כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתם.

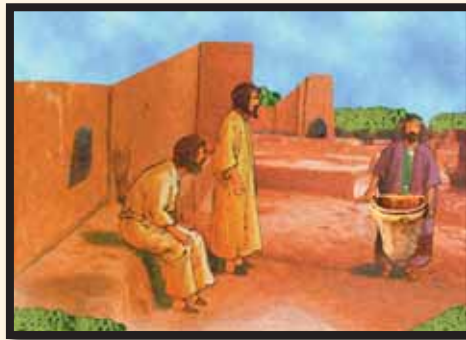
שואל ה'בנין אריאל': מהיכן רש"י למד זאת?

והוא מפרש: נאמר בפרשת 'תרו' (שמות כ', כ"ב): "ואם מזבח אבנים תעשה.. לא תבנה אתהן גזית כי חרבה הנפת עליה ותחללה" אומר רש"י: "נתחללה" - היא למדת שאם הנפת עליה ברזל חללת, שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם והברזל נברא לקצר ימיו של אדם, אין זה בדין שיונף המקצר על המאריך. ועוד, שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לפיכך לא יבא עליו כורת ומחבל.

אומרים חז"ל (שבת לג.): 'בעון עינוי הדין ועיוות הדין וקלקול הדין.. חרב.. בא'. וכן אמרו חז"ל (סנהדרין ז): 'כל המעמיד דין שאינו הגון כאילו נוטע אשרה בישראל'. ואומרים חז"ל (שבת שם): ש'בעון.. ע"ג.. גלות בא לעולם'. נמצא שעיוות הדין גורם לחרב ולגלות ולכן ע"י מינוי דין הגון נמנעים שני עונשים אלה. לכן אומר רש"י: 'שכדאי הוא מינוי דיינים כשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתם!'



בעלי הדין חייבים ללבוש לבוש זהה כשבאים לבית הדין, או שהעשיר יתלבש כעני, או שילביש את העני בכגדיו. מכאן שכשהעשיר והעני היו באים לדין, לא היה יודע דוד המלך מי העני ומי העשיר, כי שניהם היו לבושים באופן זהה. רק לאחר פסיקת הדין, אם העני היה מפסיד והיה מתאונן מנין יקח לשלם את הסכום שנתחייב בו, היה דוד המלך מבין שמדובר בעני והיה ממחרר לסייע בידו.



"לא תטה משפט.. ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" (דברים ט"ז, י"ט)

כתוב בתהילים (פ"ב, ד"ה): "פלטו דל ואביון מיד רשעים הצילו: לא ידעו ולא יבינו בחשכה תתקלכו ומוטו כל מוסדי ארץ".

אומר רש"י: "לא ידעו" - הדיינים המעוותים את הדין. "ולא יבינו" - את אשר בשביל העון הזה יתהלכו בחשכה (על דרך; "כי השחד יעור..") ומוטו על כך מוסדי ארץ.

ואומר ה'ילקוט הגרשוני: הכתוב בא להזהיר שמי שיקח שוחד עלול להתעורר. והנה רואים שיש אנשים הנוטלים שוחד ובכל זאת אין ראייתם נפגמת כלל. על כך מפרש רש"י: שהכונה שהנוטל שוחד יהיה עיור לעולם הבא לנצח נצחים

הרה"ג שלמה ליונשטיין מיוחד ל'גנזי המלך'

"שופטים ושטרים תתן לה בכל שערך... ושפטו את העם משפט צדק" (דברים ט"ז, י"ח)

אומרת הגמרא (סנהדרין ו:): "נייה דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו", כגון: כאשר באו לפניו לדין תורה, עשיר ועני והיה צריך לחייב את העני כנאמר (שמות כ"ג, ג): "ודל לא תהדר בריבו", היה דוד המלך משלם מכיסו את חובו של העני שהפסיד בדין.

אומר מרן הרב חיד"א: על כך אומר דוד המלך (תהילים קיט, קבא): "עשיתי משפט וצדק כל תניחני לעשקי", הלא כולם יודעים שאני משלם לעניים את חובם ואם כך יכולים העשיר והעני לעשות קנוניה ולבוא לפני לדין וכביכול העני יפסיד בדין ואח"כ יחלקו העשיר והעני את הסכום ביניהם!

לכן אומר דוד המלך: "עשיתי משפט וצדק" ולכן אני מבקש מך "כל תניחני לעשקי", שלא יעשקו אותו ע"י שיעשו קנוניה ביניהם.

שואל ה'כרם חמד': לפי"ז יוצא שדוד המלך היה נוגע בדבר! כי כאשר היו באים לפניו עשיר ועני והיה דוד המלך משלם לעני את חובו לאחר שהפסיד בדין - הרי הוא נוגע בדבר' ואם כן, אין הוא רשאי לשבת בדין?!

עונה ה'כרם חמד': על הפסוק: "לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד..." (דברים ט"ז, י"ט), מפרש רש"י: "לא תטה משפט" - 'כמשמעו'. "לא תכיר פנים" - 'אף בשעת הטענות, אזהרה לדיין שלא יהא רך לזה וקשה לזה, אחד עומד ואחד יושב, לפי שכשרואה שהדיין מכבד את חברו מסתמין טענותיו'. והגמרא (שבועות ל"א) אומרת: ששני

גורל

תמים

תהיה..

מי מגדולי ישראל ומתי עשו גורל הגר"א ומה העלו בו?

נאמר בפרשה: "כי אתה בא אל הארץ אשר ד' אלקיך נתן לך לא תלמד לעשות פתועבת הגוים... לא ימצא בך... קסם קסמים מעונן ומנחש... תמים תהיה עם ד' אלקיך" (דברים י"ח, ט' - י"ג) מציווי התורה משמע שאמנם ניתן לבדוק בעזרת הדברים הללו את העתידות, אבל ד' אומר שלא לעשות כן. "תמים תהיה עם ד' אלקיך".

ידוע ומפורסם גורל הגר"א, העובר מפה לאזן לתלמידי חכמים וגדולי ישראל השתמשו בו. ומסופר על מרן רבי אהרן קוטלר זצ"ל כשבקש לעזוב את ליטא הסתפק האם לעלות לארץ ישראל או לנסוע לאמריקה, שהיתה אז מדבר שממה רוחני ובאותה עת כבר גר בה הגאון ר' משה פינשטיין זצ"ל שפעל ועשה גדולות ונצורות. ר' אהרן קוטלר ערך גורל הגר"א ועלה לו הפסוק: "ניאמר ד' אל אהרן לך לקראת משה המדבר בך...". (שמות ד', כ"ז). וכן הרב אריה לוי זצ"ל ערך גורל הגר"א לשם זהו ל"ה גופות ההרוגים שנהרגו ע"י חילי הלגיון הירדני וכל הפסוקים שהעלה בגורל תאמו להפליא את שמות ההרוגים.

בהיותי בחור בישיבה ערך ראש הישיבה גורל הגר"א לאחד מהבחורים שהתלבט בענין שדוך מסוים. הפסוק שעלה בגורל היה: "ישב בְּכַד וְיָדָם" (איכה ג', כ"ח)... וכן ידוע כי בעת מלחמת העולם השנייה, כשישיבת מיר נאלצה לברוח - השתמשו בגורל זה.

הרב חיים ברלין סיפר כי הרב מבריסק גילה לו כיצד עורכים את גורל הגר"א. שאל הרב ברלין את הרב מבריסק: "האם יצא לרב לערוך פעם את גורל הגר"א?"

ענה הרב מבריסק: "כן, פעם אחת עשיתי זאת".

- "ומה עלה בגורל זה?"

- "עלה לי הפסוק: 'תמים תהיה עם ד' אלקיך'!"

■

לכת המרובים - מן השרש הזה". בהמשך לזה מבאר ספר 'החנוך' את האגדה המופיעה במסכת בבא מציעא (נ"ט) לגבי מחלוקת חכמים ורבי אליעזר על תנורו של עכנאי. פגש רבי נתן את אליהו הנביא ושאל אותו: 'מאי עבד (עשה) קודשא בריך הוא בההיא שעתא?' אמר ליה: 'קא חייך (שחק) ואמר: נצחוני בני, נצחוני בני'.

כלומר; שהיה הקב"ה שמח על שהיו בניו הולכים בדרך התורה ובמצותה להטות אחרי רבים. ומה שאמר 'נצחוני בני', חלילה להיות נצחון לפניו ברוך הוא, אבל פירוש הדבר הוא על ענין זה, שבמחלוקת הזאת שהיתה לרבי אליעזר וחבריו האמת היתה כרבי אליעזר וכדברי הבת קול שהכריעה כמותו ואע"פ שהיתה האמת אתו בזה, ביתרון פלפולו על חבריו, לא ירדו לסוף דעתו ולא רצו להודות לדבריו אפילו אחר בת קול. והביאו ראיה מן הדין הקבוע בתורה שציונונו ללכת אחרי הרבים לעולם בין אם יאמרו אמת, או אפילו טועים.

"ועל זה השיב הקב"ה 'נצחוני בני', כלומר, לאחר שהם נוטים מדרך האמת, שרבי אליעזר, הוא היה מכוון בזה את האמת (ולא הם) והם באים אליו מכח מצות התורה שציויתים לשמוע אל הרוב לעולם - אם כן עכ"פ יש להודות בפעם הזאת כדבריהם שתהיה האמת נעדרת והרי זה כאילו בעל האמת נצוח!"

נמצינו למדים, שלפעמים האמת מורה שכביכול יש ללכת אחר ה"שקר"...

לעומתו הרמב"ן אומר אחרת: "אפילו יהיה בעיניך כמחליף הימין בשמאל. וכל שכן שיש לך לחשוש שהם אומרים על ימין שהוא ימין. כי רוח ד' על משרתי מקדשו ולא יעזוב את חסידיו. לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול..."

כלומר; הרמב"ן אומר שחכמים אף פעם לא טועים! נמצינו למדים שיש מחלוקת בין הרמב"ן ל'חנוך' מה הדין אם חכמים טועים, האם הולכים כמותם או לא? ולפי"ז יש לומר: שהדבר תלוי בגירסא ברש"י.

אם הגירסא ברש"י: וכל שכן 'שאומר לך', יש לפרש שרש"י סובר כמו הרמב"ן.

אבל אם הגירסא היא 'כשאומר לך', יש לומר שרש"י סובר כמו ה'חנוך'. ■

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (י"ז, י"א)

אומר רש"י: "ימין ושמאל" - 'אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין וכל שכן שאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל'. ויש גרסאות 'כשאומר לך'... ומה הנפקא מינה בין שתי הגרסאות?

אם חכמים טעו, האם צריך ללכת אחר הרוב או לא? אם הגרסא היא כמו רש"י, שהוא אומר על מה שברור לך שזה ימין - שזה שמאל ועל מה שברור לך שזה שמאל - הוא אומר לך שזה ימין, גם אז תשמע לו וכל שכן כשהוא אומר לך על ימין - ימין ועל שמאל - שמאל.

ולפי הגרסא 'כשאומר לך', משמע שרש"י דבר על ימין אמיתי שהחכמים טועים ואומרים שהוא שמאל וכן על שמאל אמיתי שהם טועים ואומרים שהוא ימין וכל שכן כשאומר לך על ימין - ימין, דהיינו כשהוא לא טועה.

ויש בזה מחלוקת ראשונים: בעל ספר 'החנוך' (מצוה תצ"ו) כותב: "לפי שדעות בני אדם חלוקים זה מזה, לא ישתוו לעולם הרבה דעות בדברים. וידוע ארון הכל ברוך הוא שאילו תהיה כונת כתובי התורה מסורה ביד כל אחד ואחד מבני אדם, איש איש כפי שכלו, יפרש כל אחד מהם דברי התורה כפי סברתו וירבה המחלוקת בישראל במשמעות המצוות ותיעשה התורה ככמה תורות.

על כן אלוקינו, שהוא ארון כל החכמות השלים תורתנו תורת אמת, עם המצוה הזאת שציונונו להתנהג בה ע"פ הפירוש האמיתי המקובל לחכמינו הקדמונים ע"ה. ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקבלו דבריהם ושתו מים מספריהם ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מיליהם ופליאות דעותיהם..."

והוא מוסיף וכותב: "ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה אמרו ז"ל: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" - אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל (ועל שמאל שהוא ימין), לא תסור ממצוותם.

כלומר; שאפילו יהיו הם טועים בדבר אחד מן הדברים, אין ראוי לנו לחלוק עליהם, אבל נעשה כטעותם. וטוב לסבול טעות אחת ויהיו הכל מסורים תחת דעתם הטוב תמיד ולא שיעשה כל אחד ואחד כפי דעתו, שבזה יהיה חרבן הדת וחלוק לב העם והפסד האומה לגמרי.

ומפני ענינים אלו נמסרה כונת התורה אל חכמי ישראל ונצטוו גם כן שיהיו לעולם הכת המועטת מן החכמים כפופה

"שׁוֹם תְּשׁוּם עֲלֶיךָ מֶלֶךְ"

➤➤➤ המשך מעמ' 1

"לְבַלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאֲחִיו" כיון שהכבוד יכול לסמות עיניו של האדם ואפילו הכי גדול והכי צדיק, כירבעם בן נבט שהוכיח את שלמה המלך על שמנע עולי רגלים להגיע לירושלים בהעמידו גובי מס לבת פרעה ולבסוף הוא בעצמו העמיד עגלים ומנע מעולי רגלים לעלות לירושלים מפאת גאותו שלא יצטרך לעמוד ליד מלך יהודה ויחשב כעבד לפני מלך. ולא נפסל אליאב ממלכות אלא מחמת כעסו הנובע ממדת הגאווה אף על פי ששמואל הנביא ראהו ראוי למלכות בכל שאר מעלותיו ככתוב: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל שְׁמוּאֵל אֵל תִּבְטַח אֶל מְרֹאֵהוּ וְאֵל גְּבוֹה קוֹמְתוֹ כִּי מֵאֲסִתִּיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר יֵרָאֶה הָאָדָם, כִּי הָאָדָם יֵרָאֶה לְעֵינָיו וְה' יֵרָאֶה לְלֵבָב" (שמואל א פרק טז) ורש"י מפרש; "לפי שכעסן הוא, כמה שנאמר (לקמן יז כח): 'וַיַּחַר אֶף אֱלִיאֵב בְּדָוִד'."

מעלת הענוה

והשי"ת מתפעל מישראל ככתוב: "לֹא מֵרַבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים" (דברים ז) ורש"י מסביר: "לֹא מֵרַבְּכֶם" - 'כפשוטו. ומדרשו; לפי שאין אתם מגדילים עצמכם כשאני משפיע לכם טובה, לפיכך חשק ה' בכם.' "כִּי אַתֶּם הַמְעַט" - 'הממעטין עצמכם, כגון אברהם שאמר: 'וְאֲנֹכִי עֶפְרָיִם וְאֶפְרָיִם' (בראשית יח) וכגון משה ואהרן שאמרו: "וַנַּחֲנוּ מֶה" (שמות טז). לא כנבוכדנצר שאמר: "אֲעֵלֶה עַל בְּמֹתַי עַב אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן" (ישעיה יד) וסנחריב שאמר: "מִי בְּכָל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת אֶרְצָם מִיָּדִי כִּי נִצִּיל ה' אֶת יְרוּשָׁלַם מִיָּדִי" (מלכים ב יח) וחרים: "וַעַן גְּבוֹה לְבָבְךָ"

וַתֹּאמֶר א-ל אֲנִי מוֹשֵׁב אֱלֹקִים יִשְׁבְּתִי בְּלֵב יָמִים" (יחזקאל כח).

ולכן פרעה שעשה עצמו אלוה, שלח ה' אליו את משה רבנו כשהוא יוצא המימה! איזו השפלה! ולכאורה, מדוע לא שלח אליו את משה שיסבירו בדרך השכל והגיון, שהינו בן תמותה ככל האדם? אלא כיון שבעל הגאווה אינו שומע אלא את עצמו ולא היה מועיל משה בכל הסבריו, לכן היה צריך לתפוס אותו על "חם" ולהראותו שהוא פשוט "משגע ממראה" עיניו.

על כן דוקא בפרשת המלך מצאה התורה הקרושה את המקום להזהיר את המלך על הגאווה שאפילו אם זכה למלכות בגין הענוה ושאר מידותיו הטובות עליו להתחיל מחדש ללמוד תורה, כדי להנהיג את העם ולהשאיר במצב של "לְבַלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאֲחִיו". ■

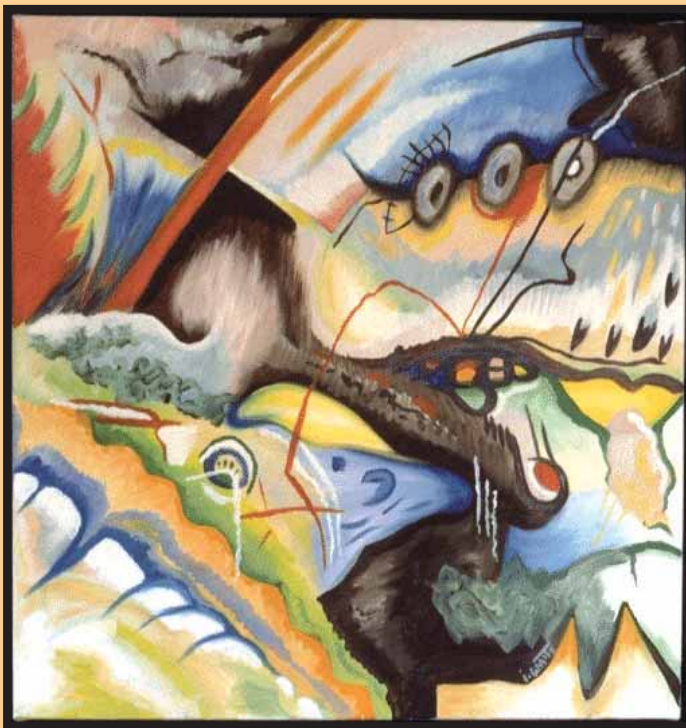
מעשי גדולים שלשה שבאו בטענות

איך מתמודדים עם מי שפוגע בכבודו של רב ותלמיד חכם

ומטעמים ורק בה יוצאים ידי חובה בנטילת ידיים ודג מלוח. ואילו ה'ממזר' טען: אם הורי חטאו מדוע עלי לשלם את המחיר ולא לבוא בקהל?

אמר להם הקב"ה: אני אמלא חסרונכם. בראש השנה וביום הכפורים יתנו כבוד גדול ל'עלינו', יקבעו אותו בתפילת מוסף ואפילו יפתחו לכבודו את ארון הקודש. לכבודה של ה'סעודה השלישית' ידאגו החסידים ואנשי המעשה שיאריכו בה ויאמרו בה דברי תורה. ואילו ה'ממזר' יהיה קופץ בראש ויעשה 'ראש הקהל' ונמצא שאם הוא אינו בא בקהל הקהל יבוא אליו.

והנה מלוי ההבטחה ל'ממזר' התקיים בנו... ■



כשישב רבי אייזיל חריף על כס הרבנות בסלונים, נתמנה עשיר אחד, חצוף ועז פנים שהבריות ריננו עליו שאינו מזרע כשר, לראש הקהל. היה פוגע בכבודו של הרב. קראו רבי אייזיל חריף ואמר לו: בא ואספר לך מעשה שהיה; שלשה באו בטענה לפני רבוננו של עולם - תפילת 'עלינו', 'סעודה שלישית' שבשבת ו'ממזר'. 'עלינו' טענה על ששמו אותה בסוף התפילה, כשהמתפללים כבר ממהרים לעזוב את בית הכנסת. 'סעודה שלישית' טענה ששתי הסעודות הקודמות לה זכות לקדוש, חלות

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת מארקו בן אלגרה	ברכה לכל עם ישראל אנריקה בת אסתר ברכה לכל עם ישראל	ברכה לכל עם ישראל פראנקו בן גראציה
ברכה והצלחה של אריאל בן ידיאנה	רפואה שלמה לאנריקה בת אורנלה	ברכה והצלחה לאליו בן גולה
ברכה והצלחה למשפחתו של קלאודיו בן סארנה	ברכה ורפואה שלמה לבאקי בת ג'יוליה	ברכה והצלחה למשפחתו של קלאודיו בן סארנה

דפום הכהנים

03-616 22 36



אמנון יצחק שליט"א

שליט"א

הערב לע"ג משפחת שריקי גאולה מרדכי שלומי מנחם וגבריאל

התכנסות עם הרב

ביום רביעי י' אלול 06/09/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:00

חדרה אולם 'ארמון דוד' - רח' הנשיא

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"



Finotec
Finotec Group Inc.

מרכז ההדרכה בפינוטק

קורסים:

- כיצד להרוויח כסף בשוק עם סיכון נבון
- אנליסטים טכניים לחיזוי אופטימאלי
- אנליסטים פונדמנטליים לנתונים כלכליים והשפעתם על היצע וביקוש בשוק
- פלטפורמת אכלים של פינוטק לניצול אפקטיבי במסחר

www.finotec.com החבר לפלטפורמת המסחר האלקטרונית של פינוטק

8 שנות פעילות בתחום • מעל 2 מליארד דולר מחזור עסקאות חדשי מקצועיות ואמינות • יחס אישי ואדיב

www.finotec.com

מוצרים

- **FOREX** - אגנה יזע על עליית הריבית בארה"ב מדוע לא תרצח כסף מנתח זה
- **COMMODITIES** - מחירי הנפט משתחררים, האם יהיה משבר באיראן, מדוע לא תרצח כסף מנתח זה
- **INDICES** - צ'ארלס טאאב משקיע בישראל, כיצד תושפט מנמת הבורסה בארץ? מדוע לא תרצח כסף מנתח זה
- **OPTIONS** - האם יחס פטע/אטמס יגיע ל 1.3100? לפני סוף החדש, מדוע לא תרצח כסף מנתח זה

לפתיחת חשבון

חיג 2021*

חשבון מנוהל

איך סוחר כיוסג? אנו מציעים לך התחברות לחשבונות מנצחים הנה לטוהרים המנצחים לסחר עובר.

התחל



חשיפה בלעדית!

על פי המדד הבלתי תלוי של T.G.I. זוכה העתון **ארבע כנפות**

לחשיפה ללא תקדים

אצל כלל הקוראים החרדים והדתים של העתונות החרדית הארצית בסופי שבוע



יותר
מ'המודיע'!

הרבה יותר

מ'בקהילה'!

ו'יתד נאמן' **כהו** 'ארבע כנפות'!

את חפת



בתוך שנה שינה עתון

התקשורת ההגמונית החרדית בת עשרות השנים